

**Národní institut dětí a mládeže MŠMT, zařízení pro další vzdělávání
pedagogických pracovníků a školské zařízení pro zájmové vzdělávání,
Sámkova 3, 101 00 Praha 10**

Olympiáda v českém jazyce

38. ročník – 2011/2012

Školní kolo – gramatická část a slohový úkol

I. kategorie

Počet bodů: .....

Jméno: ..... Škola: .....

1. Do následujících vět doplňte vždy jedno slovo tak, aby všechna doplněná slova měla týž kořen.

i) *Dost jsme se při výstupu na ..... zapotili, ale stálo to za to – město před námi leželo jako na dlani.*

ii) *A nezapomeň mi poslat aspoň .....*!

iii) *Toho jelena jsem ..... jen na chvíli, hned se otočil a zmizel v lese.*

iv) *Letos dostáváme tolik úkolů, že úplně ztrácím ....., co už jsem udělal a co ne.*

v) *Martin dorazil jako obvykle se zpožděním – vběhl do foyer, právě když orchestr končil předehru, a tak nás už do ..... nepustili.*

2. Podtrhněte slovo, které se od ostatních liší počtem hlásek. (Nezapočítávejte tzv. ráz.)

přeměna, objemně, obětiny, nachystal

3. a) Doplňte do uvedených ustálených slovních spojení patřičné názvy zvířat.

i) ..... se nažral a ..... zůstala celá.

ii) *Darovanému ..... na zuby nekoukej.*

iii) *Dělá ..... zahradníkem.*

iv) *Dělá z ..... velblouda.*

v) *Kouká jako vyoraná .....*

b) Každé spojení z bodu a) přiřaďte k významově nejbližšímu opisu z druhého sloupce (za každý z nich stačí napsat jen písmenné označení příslušného slovního spojení).

Přehání: .....

Vše zůstává beze změny: .....

Zdarma nabyté věci se nekritizují: .....

Je překvapen(a), tohle nečekal(a): .....

Vybírá si člověka k danému účelu nevhodného: .....

4. Najděte vždy tři slova složená z následujících hlásek (na místo podtržítka doplňte libovolnou souhlásku) a užit je ve větách nebo slovních spojeních. Slova mohou být v libovolném tvaru.

(Pozn.: Samohláska s dvojtečkou značí ve fonetickém přepisu dlouhou samohlásku.)

a) [hla:_ka]

b) [lou_i:]

5. Podtrhněte slovo, které do uvedené řady slov z hlediska slovtvorného nebo tvaroslovného nepatří:

kolotoč, předškolák, trojúhelník, spolužák, dějepis

ulice, košile, ovce, nebe, kuchyně

drzí, ryzí, noví, hraví, hloupi

daleko, dávno, dobře, rád, rychle, skromně

slepec, slepý, slepit, slepota, oslepnout

6. Následující nadpis novinového článku je dvojznačný, protože podtržené slovní tvary plní pokaždé funkci jiných větných členů. Napište kterých.

Trička, která děti neušpiní

možnost a): která – .....; děti – .....

možnost b): která – .....; děti – .....

7. Doplněte do každé věty jedno ze slov *jako* / *jakoby* / *jako by* a také správnou interpunkci.

Honza kouká ..... neuměl do pěti počítat.

Celou hodinu se dívala ..... zasněně.

Chlapec seděl vedle otce ..... pěna.

Vypadala ..... o ničem nevěděla.

Při chůzi se ..... vznášela.

8. Slohový úkol:

Za dveřmi je ... (Nadpis doplňte podle svého výběru.)

Zvolené téma zpracujte libovolnou formou.

Doporučená délka 25–30 řádek.

Školní kolo OČJ 2011/2012 – 38. ročník – I. kategorie – řešení:

1. i) *rozhlednu / vyhlídku* (uznávejte i: *výhled*); ii) *pohled(nici)*; iii) *zahlédl(a)*; iv) *přehled*; v) *hledišťe*.

Bodování: za 5 slov – 3 body;
za 4 slova – 2 body;
za 3 slova – 1 bod.

2. *objemně*.

Bodování: za správné řešení – 1 bod.

3. a) i) *vlk*; *koza*; ii) *koni*; iii) *kozla*; iv) *komára*; v) *myš*.

- b) Přehání: iv);
Vše zůstává beze změny: i);
Zdarma nabyté věci se nekritizují: ii);
Je překvapen(a), tohle nečekal(a): v);
Vybírá si člověka k danému účelu nevhodného.: iii).

Bodování: a) za 5 správně doplněných slov – 2 body;
za 4 správně doplněná slova – 1 bod;
b) za správné přiřazení 5 dvojic – 2 body;
za správné přiřazení 4 dvojic – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 4 body.

4. věty nebo slovní spojení obsahující slova

- a) *hláska, hláška, hlávka*;
b) *loupí, loučí, loudí, louží, loubí*.

Bodování: a) za 3 věty nebo slovní spojení – 1 bod;
b) za 3 věty nebo slovní spojení – 1 bod.

Celkem tedy 2 body.

5. *předškolák* – slovo odvozené předponou (ostatní jsou slova složená);
nebe – podstatné jméno rodu středního (ostatní jsou rodu ženského);
ryzí – přídavné jméno měkké (ostatní jsou tvrdá);
rád – přídavné jméno (ve jmenném tvaru – nevyžaduje se) (ostatní jsou příslovce);
slepit – slovo s kořenem *lep-* (ostatní jsou slova s kořenem *slep-*)

Bodování: za 5 nalezených slov – 4 body;
za 4 nalezená slova – 3 body;
za 3 nalezená slova – 2 body;
za 2 nalezená slova – 1 bod.

6. možnost a): *kteřá* – předmět, *děti* – podmět (význam: ‚děti je nemohou ušpinit‘);
možnost b): *kteřá* – podmět, *děti* – předmět (význam: ‚od těchto triček se děti neušpiní‘).

Pozn.: Soutěžící mohou samozřejmě uvést obě možnosti i v opačném pořadí.

Bodování: za 2 správné možnosti – 2 body;
za 1 správnou možnost – 1 bod.

7. (*kouká*), *jako by*; (*se dívala*) *jakoby* (*zasněně*); *jako* (*pěna*); (*Vypadal*), *jako by*; (*se*) *jakoby* (*vznášela*).

Bodování: za 5 správných možností (včetně doplnění interpunkce) – 3 body;
za 4 správné možnosti (včetně doplnění interpunkce) – 2 body;
za 3 správné možnosti (včetně doplnění interpunkce) – 1 body.

Celkové maximum: 19 bodů

8. Slohový úkol: Hodnoťte dodržení tématu, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.

Bodování: **0–10 bodů**. Využijte celého bodového rozpětí.